

FOTO: STUDIO ANDRÉ RUIGROK

**Nauwelijks vaste aanstellingen voor
onbevoegde zij-instromers bij aoc's**

Maatwerk is norm in groene onderwijs

▲ *In het vmbo-groen kunnen zij-instromers zolang zij onbevoegd zijn geen vaste aanstelling krijgen; in het mbo geldt alleen de eis van een pedagogisch-didactische aantekening. Op de foto: zij-instromer met leerling in het dierenverblijf van AOC Clusius Alkmaar*

De zij-instromersregeling biedt scholen de mogelijkheid onbevoegde docenten tijdelijk aan te stellen wanneer deze een opleiding volgen die leidt tot een onderwijsbevoegdheid. De flexwet dwingt werkgevers tijdelijke contracten na drie jaar in een vaste aanstelling om te zetten, ook wanneer zij-instromers nog geen bevoegdheid bezitten. Dit betekent dat er op aoc's onbevoegde docenten met een vaste aanstelling kunnen werken.

E

en boomkweker met een mbo-achtergrond verstaat zijn vak. Zijn accountant presenteert zwarte cijfers en vakgenoten, stagiaires en stagebegeleiders roemen zijn vakmanschap. Het aoc in zijn regio vraagt hem dan ook op zijn vakgebied afgestemde lessen te verzorgen. Hij beschikt weliswaar over veel praktijkervaring, maar niet over de benodigde diploma's. Dankzij de zij-instromersregeling krijgt deze man toch een kans op een onderwijsloopbaan. Zowel mensen met een mbo- als hbo-diploma kunnen van deze regeling gebruik maken. Zij-instromers met een hbo-diploma kunnen een tijdelijke aanstelling als docent in het primair en voortgezet onderwijs krijgen en tegelijkertijd studeren voor hun didactische aantekening.

Geïnteresseerden met een mbo-achtergrond krijgen de mogelijkheid tijdens hun tijdelijke aanstelling zowel hun hbo-diploma als didactische aantekening te behalen. Voor hen geldt ervaring in het vakgebied als extra benoemingseis voor een tijdelijke aanstelling. Om als zij-instromer in de bve-sector te werken geldt als maatstaf voor een tijdelijke aanstelling een hbo- of wetenschappelijke opleiding of tenminste drie jaar praktijkervaring in het beroep waarop het onderwijs zich richt.

Flexwet

De boomkweker uit bovenstaand voorbeeld voldoet als docent maar behaalt het hbo-diploma niet. Toch bestaat er een mogelijkheid dat hij, hoewel onbevoegd, volgens de Wet flexibiliteit en zekerheid (flexwet) wel in aanmerking voor een vaste benoeming komt. Hierin staan regels die werknemers meer zekerheid bieden op werk en inkomen evenals bepalingen omtrent de verandering van een tijdelijk in een vast arbeidscontract. Een tijdelijk arbeidscontract verandert automatisch in een vast dienstverband na drie tijdelijke arbeidscontracten die direct of binnen drie maanden na elkaar zijn afgesloten. Dit geldt ook wanneer opeenvolgende tijdelijke arbeidscontracten samen langer dan 36 maanden duren, inclusief eventuele tussenpozen van maximaal drie maanden. Zodra de totale arbeidsrelatie 36 maanden duurt, verandert het tijdelijke dienstverband in

een vaste aanstelling. De boomkweker komt volgens de flexwet na drie tijdelijke benoemingen in aanmerking voor een vaste aanstelling. Dat betekent dat hij, hoewel onbevoegd, met een vaste aanstelling op een aoc kan werken. Navraag bij werkgeversorganisaties, vakbonden en het Ministerie van OCenW maakt duidelijk dat de flexwet ruimte biedt om door cao-afspraken van deze eisen af te wijken. In de cao's voor het voortgezet onderwijs staat dat alleen bevoegde docenten in aanmerking voor een vaste aanstelling komen. Op een vmbo-school krijgt de boomkweker na drie jaar het verzoek naar een andere voortzetting van zijn loopbaan uit te zien. Bij mbo-opleidingen bestaat wel kans op een vaste aanstelling omdat daar niet de bevoegdheid

in het groene onderwijs. Bij Helicon Opleidingen staan ze sporadisch op de loonlijst. Paul Kremers, directeur Bedrijfsvoering, noemt de omzetting van een tijdelijke naar een vaste benoeming van onbevoegde docenten in het mbo maatwerk. Deze zien we alleen in vakgebieden die praktisch specialisme vereisen: "Ik zie dit als incidenten. Vestigingsmanagers en collega's beoordelen of de zij-instromer de lesgevende taak goed verricht. Bij twijfel houdt het op." Hij benadrukt dat deze procedure de kwaliteit van de betreffende docent waarborgt. Voor Corrie Noom, CvB-voorzitter van het Clusius College, zijn onbevoegde docenten met een vaste aanstelling in het vmbo-onderwijs taboe. Zij vindt een andere benadering van bevoegdheden en diploma's van docenten

“Vaak is de vaste aanstelling van een onbevoegde docent uit nood geboren, beter iemand voor de klas dan niemand.”

van de docent maar de bekwaamheid als maatstaf kan gelden. Volgens de WEB krijgen mbo-docenten een vaste aanstelling als ze over een diploma van een lerarenopleiding, pabo of een WO-opleiding aangevuld met didactische aantekening beschikken. Ook andere hbo-opleidingen aangevuld met een binnen drie jaar behaalde pedagogisch-didactische aantekening gelden als criterium voor een vast dienstverband. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat een bve-instelling een verklaring afgeeft dat een docent weliswaar niet over een hbo-diploma beschikt maar wel op dat niveau functioneert. Ook hier geldt de eis van een pedagogisch didactische aantekening.

Zeldzaam

De geslaagde ondernemer, gedreven docent, maar tegelijkertijd gesjeesde student met een vaste aanstelling op een mbo-opleiding is een curiositeit

daarentegen onder voorwaarden wel passen bij de huidige inkleding van het mbo-onderwijs waar bevoegdheden plaats maken voor bekwaamheden en competenties. "Bij projecten werken studenten onder begeleiding hetgeen een breed scala aan vaardigheden van het begeleidingsteam vereist. Dit leidt tot veranderingen van de rol van de docent. Deze vinden we meestal in het docententeam dat de verantwoordelijkheid draagt voor de uitvoering van het curriculum." Noom houdt de mogelijkheid van een vaste aanstelling open wanneer onbevoegde docenten met een hbo-opleiding iets aanvullen aan het eisenpakket waarover een team in de nieuwe onderwijssituatie behoort te beschikken. Didactische en pedagogische vaardigheden acht zij echter onontkoombaar. Het woord maatwerk gebruikt zij niet: "Flexibiliteit, het inspelen op nieuwe situaties, vind ik een beter begrip."

Kwaliteit

AOC Limburg voert een personeelsbeleid dat onbevoegde docenten met een vaste benoeming probeert te voorkomen. CvB-lid Ans Christophe vindt het verkeerd wanneer mensen door de flexwet zonder bevoegdheid een vaste aanstelling krijgen. Het leraarschap eist pedagogische, didactische en vakinhoudelijke kwaliteiten en een brede kennis: “We bewaken als schoolorganisatie de kwaliteit door niet iedereen voor de klas te zetten. Uiteindelijk doe je daarmee de opleiding, de leerlingen en de mensen zelf tekort.” Zij constateert dat voor zij-instromers met een hbo-achtergrond het behalen van een didactische aantekening nauwelijks problemen oplevert. Dit kost hun tegenhan-

gers met een relevante mbo-achtergrond die een hbo-opleiding volgen meer moeite. Voor deze personeelsleden kiest AOC Limburg een traject waarbij zij-instromers eerst een instructeurs- en vervolgens een lerarenopleiding volgen. Christophe: “Wanneer mensen geen bevoegdheid behalen, maar wel goed in de organisatie functioneren, passen ze misschien als instructeur wel goed in de school. Met deze tussenstap van instructeur geef je nieuwkomers tegelijkertijd een fatsoenlijke behandeling.” Stoas Hogeschool-directeur Madelon de Beus drukt zich diplomatiek uit wanneer zij stelt dat aoc’s over genoeg kennis beschikken om zelf te beslissen of zij een onbevoegde docent een vaste aanstelling op een mbo-opleiding bieden. Wel vindt zij

het niet te veel gevraagd wanneer docenten in het mbo-onderwijs over een bij het hbo passend werk- en denkniveau beschikken. De Beus: “Vaak is de vaste aanstelling van een onbevoegde docent uit nood geboren, beter iemand voor de klas dan niemand.” Aan dit beleid kleven volgens haar wel de nodige knelpunten. Dit type docent voldoet vandaag misschien uitstekend, maar zou bij wijzigingen in de onderwijskundige situatie achter kunnen blijven.” Een bredere hbo-opleiding zou dan volgens De Beus meer perspectief voor zowel de docent als het opleidingsinstituut geboden hebben. ∞

Gerrit Strijbis